לדבריו דר׳ שמעון קאמר ליה וליה לא סבירא ליה. משמע דמספקא ליה אי ר׳ סבר לה כר׳ שמעון ותימה אמאי לא מוכח מההיא דלקמן דסבר כר״ש בגר[א] וכן מברייתא דמייתי באין לדין[ב] בכור תם הורה במנורה כר״ש בגר ולא חזו: **אלא בגרוגרות וצימוקין.** דאיכא תרתי דלתינהו בידים ולא חזו: **ור׳ יוסי היא מוקלה.** שנפל לבור ר׳ יהודה הנשיא אומר ירד מי שבקי במומין וילאה אם יש בו מום יעלה וישמוט כו׳[ב] ומיהו במאי דמתיר לראות במומין לא אתי כר״ש אלא במאי דלית ליה מוקלה ומיהו רש״י לא גריס בכור תם אלא בכור שנפל לבור[ג] והשתא מאי אתי כר׳ יהודה וילאה אם היה בו מום זה מעי״ט[ד]: **הכא במאי עסקינן דאית ביה אפרוח מת.** פירש הר״ר יוסף דלא נקט אפרוח חי[ד] משום דחי חזי לשתק בו תיובתא דשבוכה ואין נראה דהא בההיא דכופין את הסל לפני האפרוחין (לעיל דף מג.) משמע דאסור לטלטל ועוד אי מחיים שרי אמאי קאמר בסמוך דמודה ר״ש בבעלי חיים שמתו שאסורין אלא ודאי בעלי חיים[ה] מוקצין הם בגרוגרות וצימוקין ומקלה אותם גם מכלבים ולא דמי לבשר תפל שמותר לר״ש מדפריך בפרק מפנין (לקמן קכח.) על רב הונא דשרי והא תלמיד דרב הוה ורב כר׳ יהודה סבירא ליה אבל לר׳ שמעון משמע דשרי משום דאינו מקלהו מכלבים כמו בעלי חיים:

דאית ביה ביצה. דאסור משום גולד ל״ע דר׳ יוחנן גופיה[ו] ס) מפרש טעמא דבילה משום משקין שזבו[ז] ואפשר דמשום הכי לא הוה אסר ר״ש לטלטלה אלא לאכילה: **דאית** ביה ביצת אפרוח. נראה לר״י דאסור לר׳ שמעון משום דכיון דאית ביה אפרוח הוי ד)כמו גרוגרות וצימוקין וקא מיבעיא ליה לסבא קירוייא אי שרי לטלטולי על ידי שיעבר משם הבילה אי חשיב כמו מניח או כשכח והשיב לו רבי יוחנן כלום עשוי אלא לתרנגולין[ח] ואין זה כשכח אלא כמניח[ט] ואסור[י]: **אמר** ליה מנרתא שאני. וא״ת אמאי לא מוכח[יא] מהא דא״ר יוחנן בפ׳ נולד וערבה (סוכה מו:) דסוכה אפי׳ בשמיני אסורה אלמא אית ליה מיגו דאיתקלאי כו׳ כר׳ יהודה[יב] ותירץ ר״י[יג] דגר אינו מוקלה למלותו מטלטול שאין ביטול מלוה בטלטול ולא דמי לסוכה דאיתקלאי ביה״ש מחמת מלוה ולהכי אינו יכול להוכיח מסוכה אגר[יד]: (לעיל) **לאו משום דר׳ אסי תלמידו דר׳ יוחנן כו׳.** וא״ת דילמא ר׳ אסי כרב רביה סבירא ליה כדאמר לעיל גבי שרגא דחנוכה אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב הילכתא הכי ונראה דרב אסי דלעיל לאו היינו ר׳ אסי דהכא דההוא[טו] דלעיל[טז] חבירו של רב כהנא והכא ר׳ אסי חבירו של ר׳ אמי[יז] יט: **אין לנו אלא בגר כר׳ שמעון.** פי׳ במוקלה מחמת מיאוס דהיינו גר ישן אלא הדליקו בה באותה שבת ולעיל דפסיק כרבי יהודה היינו בהדליקו בה באותה שבת דהוי מוקלה מחמת מיאוס והא דפסיק[יח] בפרק בתרא[יט] כר״ש בנבלה לפני הכלבים אף על גב דנבלה[יט] מוקלה מחמת מיאוס היא[כ] כדפר״ת (לעיל יט: ד״ה הני) התם[כא] לא דחייה בידים אבל הכא[כא] דדחייה בידים זה לא קיימי ר׳ יוחנן וריב״ל דפסקי[כא] כר׳ שמעון אחדא בריתא דר׳ יוחנן[כב] קאי אברייתא דכל הגרות של מתכת מטלטלין כו׳ אבל במאי דקאמר ר׳ יהודה בברייתא דלעיל מטלטלין גר חדש אבל לא ישן לא סבר רבי יוחנן כוותיה[כג] וריב״ל[כד] אברייתא דמטלטלין גר חדש קאי דבההיא ברייתא שרי רבי

פצעילי תמרה. א)תמרים הנלקטים קודם בישולן וכונסין אותם בסלים שעושין מלובנין והן מתבשלות מאליהן מהו לאכול מהן קודם בישולן מי מודה בהן דמוקלות הן כגרוגרות וצימוקין או לא: **אלא בגרוגרות וצימוקין.** דאיכא תרתי דלתינהו בידים ולא חזו: **ור׳ יוסי היא מוקלה.** דקס״ל מדבעי מיניה אליבא דרבי שמעון אלמא הוה שמיע ליה מאבוה דכרבי שמעון סבירא ליה: **משקין.** דרך להשקות בהמה לפני שחיטה שתהא נוחה להפשיט: **המדבריות.** הברייתות: **ברביעה.** במרחשון: **ואלו מדבריות כל שרועות באפר.** והני מיהא אסירי. אלמא אית ליה מוקלה: **איבעיא אימא הני.** מדבריות נמי בגרוגרות דמי דלתינהו בידים וש״ש טורח לילך ולהביאם: **ואיבעיא אימא.** ההיא דפצעילי תמרה לדבריו דרבי שמעון קאמר ור׳ לא ס״ל: ה״ג **אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן אמרו הלכה כר׳ שמעון: אמרו.** בני הישיבה: **סרוייא קרוייא.** על שם מקומו: **כלום עשוי.** לשום תשמיש: **אלא לתרנגולין.** הלכך ה״ל מלאכתו לאיסור ואסור. אלמא אית ליה מוקלה: **דאית ביה אפרוח מת.** דלא חזי למיכל ולכלבים נמי לא חזי. ואף על גב דא״ר שמעון מחתכין את הנבלה לפני הכלבים הני מילי במסוכנת אבל בריאה לא דלא הוה דעתיה מאתמול לכלבים והאי אפרוח שמת בשבת נמי לא הוה דעתיה מאתמול לכלבים: **הניחא למר כו׳ דאמר מודה היה ר״ש.** דלא״ג דאמרי[ט] מחתכין הנבלה לפני הכלבים ה״מ במסוכנת דדעתיה עליה מאתמול לכלבים אבל מודה הוא בבעלי חיים כלומר בבריאים שמתו שאסורין שפיר קתרצת לדרבי שמעון גופיה לא חזי לכלבים: **מאי איכא למימר.** הא חזי לכלבים: **דאית בה בילה.** שנולדה היום ומודה ר׳ שמעון בגולד: **והא אמר רב נחמן כו׳.** בשמעתא קמייתא דבילה: **דאית בה בילה אפרוח.** וכלב לא אכיל לה משום ב) קליפה: **ולא לא סבירא ליה.** לר׳ יוחנן לא סבירא דתיהוי הלכה כר׳ שמעון והיינו דרב יצחק: **ואם לא אסברא.** ומקמי דשמעת ליה לדרב יצחק לא הוה ידעת דר׳ יוחנן כר׳ יהודה: **בשפי ידיס אסור לטלטלה.** כדמפרש טעמא לקמיה דלאו לטלטולי עבידא דאדם קובע לה מקום: **ור׳ יוחנן אמר אנו אין לנו.** שום היתר בהלכות טלטול גרות: **אלא בגר.** ישן כרבי שמעון דמתיר אבל מנורה כו׳. הלכך אי לאו מדרב יצחק לא הוה ידענא ליה אבל השתא ידענא דכר׳ יהודה סבירא ליה בכולהו בר ממוקלה מחמת מיאוס דגר ישן:

מותר

אחת מותר לטלטלה בשתי ידיו אסור לטלטלה ור׳ יוחנן אמר אנו אין לנו אלא בגר כרבי שמעון אבל מנורה בין ניטלה בידו אחת בין ניטלה בשתי ידיו אסור לטלטלה וטעמא מאי רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הואיל ואדם קובע לה מקום אמר ליה אביי לרב יוסף והרי בילת חתנים דאדם קובע לו מקום ואמר שמואל משום רבי חייא ז)בילת חתנים

מותר

פצעילי ו)תמרה לרבי שמעון מהו א״ל [א]אין מוקצה לר״ש אלא גרוגרות וצימוקין בלבד ורבי לית ליה מוקצה והתנן [ב]אין משקין ושוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות ותניא [ג]אלו הן מדבריות כל שיוצאות בפסח ונכנסות ברביעה בייתות כל שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום ר׳ אומר אלו ואלו בייתות הן ואלו הן מדבריות כל שרועות באפר ואין נכנסות לישוב לא בימות החמה ולא בימות הגשמים איבעית אימא הני נמי כגרוגרות וצימוקין דמיין ואי בעית אימא לדבריו דר״ש קאמר ליה וליה לא סבירא ליה ואיבעית אימא לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי לית לי מוקצה כלל לדידכו אודו לי מיהת דהיכא דיוצאות בפסח ונכנסות ברביעה דבייתות נינהו ורבנן אמרו ליה לא מדבריות נינהו אמר רבה בר בר חנה אמר ר׳ יוחנן אמרו הלכה כרבי שמעון ומי א״ר יוחנן הכי והא בעא מיניה ההוא סבא קרוייא ואמרי לה סרוייא מר׳ יוחנן קינה של תרנגולת מהו לטלטולי בשבת אמר ליה כלום עשוי אלא לתרנגולין הכא במאי עסקינן דאית ביה אפרוח מת הניחא למר בר אמימר משמיה ד)(דרב) ה)דאמר מודה היה ר׳ שמעון בבעלי חיים שמתו שאסורין אלא למר בריה דרב יוסף משמיה דרבא דאמר חלוק היה רבי שמעון [אפי׳] בבעלי חיים שמתו שהן מותרין מאי איכא למימר הכא במאי עסקינן בדאית ביה ביצה והאמר ו)רב נחמן מאן דאית ליה מוקצה אית ליה נולד דלית ליה מוקצה לית ליה נולד דאית ביה ביצת אפרוח כי אתא רב יצחק בר׳ יוסף א״ר יוחנן הלכה כר׳ יהודה ור׳ יהושע בן לוי אמר הלכה כרבי שמעון אמר רב יוסף היינו דאמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן אמרו הלכה כרבי שמעון אמרו וליה לא סבירא ליה א״ל אביי לרב יוסף ואת לא תסברא דר׳ יוחנן כר׳ יהודה הא ר׳ אבא ורבי אסי איקלעו לבי ר׳ אבא דמן חיפא ונפל מנרתא על גלימיה דר׳ אסי ולא טילטלה מאי טעמא לאו משום דרבי אסי תלמידיה דר׳ יוחנן הוה ור׳ יוחנן כרבי יהודה ס״ל דאית ליה מוקצה א״ל מנרתא קאמרת מנרתא שאני דא״ר אחא בר חנינא א״ר אסי הורה ריש לקיש בצידן מנורה הניטלת בידו אחת מותר לטלטלה בשתי ידיו אסור לטלטלה ור׳ יוחנן אמר אנו אין לנו אלא בגר כרבי שמעון אבל מנורה בין ניטלה בידו אחת בין ניטלה בשתי ידיו אסור לטלטלה וטעמא מאי רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הואיל ואדם קובע לה מקום אמר ליה אביי לרב יוסף והרי בילת חתנים דאדם קובע לו מקום ואמר שמואל משום רבי חייא ז)בילת חתנים

מותר

עין משפט נר מצוה

נד א מיי׳ פכ״ו מהל׳ שבת הלכה יד סמג לאוין סה טוש״ע או״ח סימן שי סעיף ב:

נה ב ג מיי׳ פ״ב מהל׳ יו״ט הלכה ב סמג לאוין עה טור שו״ע או״ח סימן תלז סעיף ב וסימן תלח סעיף ג:

מוסף רש״י

פצעילי תמרה. תמרים שאין מתבשלות כאילן לעולם וגולדין אותן מהאילן ושונין להן אותלנות, הן כלי כפות תמרים, וכונסין אותן לתוכן ומתבשלות (ביצה מ:). **מהו.** לאכול מהן ביו״ט (שם). **אלא גרוגרות וצימוקין.** שהן מתמילה ראוין לאכילה והוא דאתן בידים ולהעלותן לייבש ושוב אין ראויין עד שייבשו, אבל אלו לא דאתן אותן בידים ואיכא דאכיל מייהו הכי (שם מ:). **אין משקין ושוחטין.** אורחא דמילתא נקט, משום סירכא דמשכא שהתא נוחה להפשיט (לקמן קנו.). **את המדבריות.** משום מוקלה (ביצה מ:). **ונכנסות.** ליום, **ברביעה.** במרחשון (שם). **כילת חתנים.** לאו אהל הוא, מפני שאין לה גג למעלה ריחב טפח מפני שהיא נתונה בציפוי והיא יריעה שפורסין סביב למטה ליין (ערובין קב.).

מוסף תוספות

א. וע״כ בנר להיתירא הורה, כר״ש. רמב״ן. ב. לית לי׳ מוקצה, דקאמר אם יש בו מום קבוע, ואפי׳ אם נפל ביו״ט, יעלה וישחוט. תוס׳ ביצה כו. ד״ה אין נדין. ג. וכו׳ אם יש בו מום קבוע, שידוע בו מום מערי״ט ישחוט, ואם לאו אלא נפל בו מום היום, לא ישחוט אפי׳ אם העלהו משום דהוי מוקצה. תוס׳ ביצה כו. ד״ה אין נדין. ד. [ד]בר טלטול הוא. ריטב״ש. ה. ויהא יכול לטלטלו. ריטב״ש. ו. לא אסר ביצה מטעם דנולד אלא. תוס׳ הרש״ש. ז. ולפי ההוא פירוקא משמע דאית לי׳ לר׳ יוחנן דאפי׳ מאן דלית לי׳ מוקצה אית לי׳ נולד. מי׳ הרש״ן. ט. עליו אפרוח מת לדעת חשבינן לי׳, ונעשה בסיס לדבר האסור. מי׳ הרש״ן. י. לטלטלה אפי׳ ע״י ניעור. תוס׳ הרא״ש. יא. אביי דר׳ יוחנן אית לי׳ מיגו דאתקצי ואסר מנרתא. תוס׳ הרא״ש. יב. דלר׳ שמעון שרי. תוס׳ הרא״ש. יג. דמהתם לא מצי לאוכוחי לאסור טלטול גר משום דהוקצה לביה״ש, דביה״ש גופיה אינו מוקצה מטלטול. תוס׳ הרא״ש. יד. [ד]אע״ג דבסוכה ס״ל כר׳ יהודה, אפשר דבגר ס״ל כר״ש. תוס׳ הרא״ש. טו. רב אסי. ריטב״ש. טז. תלמידו של רב היה. תוס׳ הרא״ש. יז. וקים לן דרבי אסי תלמידיה דר׳ יוחנן הוה. ריטב״ש. יח. ר׳ יוחנן. תוס׳ הרא״ש. יט. המתנבלת בשבת. תוס׳ לעיל יט: ד״ה הני. כ. דאף לכלבים אינו ראוי מחיים. תוס׳ לעיל יט: ד״ה הני. כא. [ב]נר שהדליקו בו באותו שבת. תוס׳ הרא״ש. כב. דפסיק כר׳ יהודה. תוס׳ הרא״ש. כג. ד[ב]ההיא וכו׳ לא

מסורת הש״ס

ו) ביצה מ., ב) שם. [לקמן קנו.], ג) [ביצה שם], ד) [ל״ל דרבא], ה) ביצה מ:, ו) שם ב., ז) עירובין קב. [לקמן קנח.], ח) [לקמן קנו:], ט) [לק כו.], י) [וע״ע תוספות ביצה כו. ד״ה מ״כ], כ) [ביצה ג.], כ) [ועי׳ תוספות חולין יט. ד״ה אמר רב הונא], מ) [לק קנו:], נ) התו״י המתמיל ולפ״ז וכו׳ הגרסא בס״א נמצא בלף מו ע״ב כי שם מקומו. ס) [בדפו״ר איתא: דפסק],

תוס׳ ישנים

א) אין נראה לר״י פירוש זה דל״ד לגרוגרות וצימוקין דלא דמיה בידים וכ״ל כפירוש העכוך שפירש פצעילי תמרה לשון מפצע שמפצעין תמרים כדי להתבשל ולהתייבש וכשעת הפציעה מתקלקלת מרליתם ואחר זמן משתבחות ודמי לגרוגרות וצימוקין אך שגרוגרות וצימוקין מתקלקלות יותר מכסי.

ב) קשה לתפסר לכסיר הקליפה ויאכלנה הכלב:

ג) והא דלא בעי בתפרות מי אם מותר לטלטל הקיבה משום דאפשר להפריחו ה׳:

ד) ג״ר הוי מוקלה מחמת מסרון כיס:

רבינו חננאל

וכן הא דאמר ליה [ר״] לר׳ שמעון בריה אין מוקצה לר׳ שמעון אלא גרוגרות וצמוקין בלבד, פשוטה היא. אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן אמרו הלכה כר״ש. איני והא בעא מיניה ההוא סבא קרוייה קינה של תרנגולין מהו לטלטלה בשבת, ואמר ליה אסור כלום עשוי אלא לתרנגולים, מכלל דר׳ יוחנן כר׳ יהודה סבירא ליה דאית ביה מוקצה. ושנינן בדאית ביה בהאי קינה אפרוח מת ומשום הכי אסורה לטלטלה. הניחא למ״ד בעלי חיים שמתו בשבת דברי הכל אסור לטלטלן בשבת הא אפילו לר׳ שמעון, אלא למ״ד ר״ש מתיר בבעלי חיים שמתו שמותר לטלטלן אע״ג דאית בהאי קינה אפרוח שמת בשבת ר״ש מתיר, אמאי קא אסר ר׳ יוחנן והא איהו דאמר רבה בר בר חנה אמרו הלכה כר״ש אמר רב יוסף היינו דאמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן אמרו הלכה כר״ש וליה לא סבירא ליה. ודייק נמי אביי מדר׳ אסי נפלה מנרתא על גלימיה בבי ר׳ אבא ולא טילטלה, ואמר (משמיה) [משום] דר׳ אסי תלמיד דר׳ יוחנן הוא ור׳ יוחנן במוקצה סבר לה כר׳ יהודה. ודחינן להא דאביי, דאמרינן לא אפילו תימא ר׳ יוחנן כר׳ שמעון, מנרתא שני, דא״ר יוחנן אנו אין לנו כר״ש אלא בגר, אבל מנורה בין ניטלת בידו אחת בין ניטלת בב׳ ידים אסור לטלטלה. וטעמא מאי, הלכתא כר׳ שמעון סבירא ליה. ואסיקנא בדאית בהאי קינה ביצה שיש בה אפרוח דלדברי הכל אסור. ואעפ״כ לא נתברר כי ר׳ יוחנן כר׳ שמעון סבירא ליה, דכי אתא רב יצחק בר׳ יוסף א״ר יוחנן הלכתא כר׳ יהודה, וריב״ל אמר הלכה כר״ש. אמר רב יוסף היינו דאמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן אמרו הלכה כר״ש וליה לא סבירא ליה. ודייק נמי אביי מדר׳ אסי נפלה מנרתא על גלימיה בבי ר׳ אבא ולא טילטלה, ואמר (משמיה) [משום] דר׳ אסי תלמיד דר׳ יוחנן הוא ור׳ יוחנן במוקצה סבר לה כר׳ יהודה. ודחינן להא דאביי, דאמרינן לא אפילו תימא ר׳ יוחנן כר׳ שמעון, מנרתא שני, דא״ר יוחנן אנו אין לנו כר״ש אלא בגר, אבל מנורה בין ניטלת בידו אחת בין ניטלת בב׳ ידים אסור לטלטלה. וטעמא מאי,

---

דבר ר׳ יהודה במוקצה מחמת איסור, דאף דלא הדליקו בו באותה שבת אסר בשל חרס מחמת מיאוס. תוס׳ הרא״ש. כד. דפסיק כר״ש. תוס׳ הרא״ש.

מופר לנטותה. דסתם כילת חתנים אין לה גג טפח שנקליטין יולאין לשני רואי המטה באמצעה אחד לכאן ואחד לכאן ונותן כלונס׳ מזה לזה ומשליך האהל עליה והוא שופע לכאן ולכאן וכיון שאינו רחב טפח אינו אהל ואין בו לא בגין ולא סתירה: **כשל חוליות.** במנורה של פרקים שמא תפול ותתפרק ויחזירנה ונמצא עושה כלי: **חידקי.** חיתוכין סביב לה קרינ"ש ודומה לפרקים ומאן דחזי סבר של פרקים הוא: **גדולה.** הואיל ודרכה לעשותה של חוליות כי אית ביה חידקי סברי דחוליות הן ואסור אפילו לריש לקיש כדאמר לעילו ניטלת בשתי ידיים אסור לטלטלה: **כי פליגי בקטנה דאית בה חידקי.** דכולי עלמא ידעי דלאו חוליות נינהו: **גזרינן.** אטו חוליות: **ומי אמר רבי יוחנן הכי.** הלכה כר׳ יהודה: **הא משנתינו.** דמוכני דקתני הא אין עליה מעות שריא כגון שלא היו עליה בין השמשות והכי תידוק מינה טעמא דיש עליה מעות כשקדש היום הא אין עליה כשקדש היום שריא: **לדיוספרא.** מקום: **איבעיא להו.** חדא הורהה הואי והכי קאמר הורה במנורה להיתרא כדרך שהיה ר׳ שמעון מתיר בגר יחן או דילמא שתי הורהות הוו הורה במנורה לאיסור כדאמרן בדחידקי וגזרינן אטו חוליות וכר"ש הורה בגר להיתר: **ונטלו שרגא.** גר שכבה: **לעולם כרבי שמעון סבירא ליה.** דאי סבירא ליה דאסור לא הוה מטלטל ליה לכבוד ר׳ יהושע בן לוי **דליעבד איסורא:** **שרגא דמשתא.** שדלק גר של שמן: **שרי לטלטולה.** אחר שכבה כר׳ שמעון דלא מתים: **אבל בנפטא.** דמסרח אפילו רבי שמעון מודה דלא חזי אלא למלאכתו: **איקפד רבא.** משום טיוף המטה: **ובעא לעוריה.** בשאלות:

השירים

מותר לנטותה ומותר לפרקה בשבת אלא אמר אביי בשל חוליות אי הכי מ"ט דר"ש בן לקיש דשרי מאי חוליות כעין חוליות דאית בה חידקי הלכך [א]חוליות בין גדולה בין קטנה אסורה לטלטלה גדולה נמי דאית בה חידקי גזירה אטו גדולה דחוליות כי פליגי בקטנה דאית בה חידקי [ב]מר סבר גזרינן ומר סבר לא גזרינן ומי א"ר יוחנן הכי והאמר ר׳ יוחנן [ג]הלכה כסתם משנה ותנן [ד]מוכני שלה בזמן שהיא נשמטת אין חיבור לה ואין נמדדת עמה ואין מצלת עמה באהל המת ואין גוררין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות הא אין עליה מעות שריא ואע"ג דהוו עליה ביה"ש א"ר זירא תהא משנתינו שלא היו עליה מעות כל ביה"ש שלא לשבור דבריו של ר׳ יוחנן א"ר יהושע בן לוי פעם אחת הלך רבי לדיוספרא והורה במנורה כר׳ שמעון בגר איבעיא להו הורה במנורה כר׳ שמעון בגר להיתרא או דילמא הורה במנורה לאיסורא וכר׳ שמעון בגר להיתרא תיקו רב מלכיא איקלע לבי רבי שמלאי וטילטל שרגא ואיקפד ר׳ שמלאי ר׳ יוסי גלילאה איקלע לאתריה דר׳ יוסי ברבי חנינא טילטל שרגא ואיקפד ר׳ יוסי בר׳ חנינא [ה]ר׳ אבהו כי איקלע לאתריה דר׳ יהושע בן לוי הוה מטלטל שרגא כי איקלע לאתריה דר׳ יוחנן [ו]לא הוה מטלטל שרגא מה נפשך אי כרבי יהודה סבירא ליה ליעבד כרבי יהודה אי כר׳ שמעון סבירא ליה ליעבד כר׳ שמעון לעולם כר׳ שמעון ס"ל ומשום כבודו דר׳ יוחנן הוא דלא הוה עביד [ז]א"ר יהודה שרגא דמשתא שרי לטלטולה דנפטא אסור לטלטולה רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו דנפטא נמי שרי לטלטולה [ח](דהואיל וחזי לכסות ביה מנא) רב אויא איקלע לבי רבא הוה מאיסן בי כרעיה בטינא אתיבי אפוריא קמיה דרבא איקפד רבא בעא לצעוריה א"ל מ"ט רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו שרגא דנפטא נמי שרי לטלטוליה א"ל הואיל וחזיא לכסויי בה מנא אלא מעתה כל צרורות שבחצר מטלטלין הואיל וחזיא לכסויי בהו מנא א"ל הא איכא תורת כלי עליה הני ליכא תורת כלי עליה מי לא תניא

השירים

לאוקמא ה"נ ברפוי אבל למאן דאסר׳ קשה ותירץ ר"י[א] דהתם מיירי כגון[ב] שהחוליות מחוברין יחד ואינם מתפרקין ופעמים מטין אותן ופעמים זוקפין אותן[גם]: **הורה במנורה להיתרא וכר"ש בגר נמי להיתרא או דילמא במנורה הורה לאיסורא וכר"ש בגר להיתרא.** ולא"ת[ד] אמאי לא קאמר נמי מי דילמא הורה במנורה להיתרא[טו] וכרבי שמעון בגר לא סבירא ליה[יח] דכה"ג אית בה טריפות (חולין דף נו: ושם) הורו בטרפחת כרבי בזפק איבעיא להו הורו בטרפחת ולכרבי בזפק להיתרא או דילמא הורו בטרפחת להיתרא כרבי בזפק וכרבי בזפק לא סבירא להו וי"ל דהכא לא שייך למיתלי[יט] מנורה בגר כדתלי טרפחת בזפק[כ] דהכא אין טעם אחד לשניהם דגר[כא] משום מוקצה ומנורה[כב] משום בגין[כג] ועוד דלא בעי למימר דר׳ לא סבר בגר כר"ש משום[כד] דריב"ל פסיק לעיל כר"ש ואם תאמר ובהיא דאלו טריפות אמאי לא קאמר נמי[כה] תרוייהו להיתרא כדאמר הכא או דילמא הורו בטרפחת ולכר׳ בזפק נמי להיתרא ומיהו בלאו הכי מגיהין שם הספרים ול"ג הורו בטרפחת לאיסורא דהא כ"ע שרו לה דתניא התם [טו] היא האם היא טרפחת היא שלחופית ובניטל האם [יו] הוה עובדא והאכילה רבי טרפון לכלבים ואמר הלכה חמורך טרפון ואמר ליה רבי עקיבא טועה בדבר משנה אתה וגרס התם הורו בטרפחת להיתרא ולכרבי בזפק להיתרא[כו] כו׳ ורש"י פי׳ הורה במנורה להיתרא כר"ש בגר וחדא הורהה הוי ואין נראה דאין לתלות מנורה בגר[כז] ועוד דאכתי הוי ליה למיבעיא או דילמא תרוייהו להיתרא: **דנפטא אסור לטלטלה.** פי׳ בקונטר אפילו לר"ש וכן משמע דהא שרגא דמשתא דשרי לטלטלה היינו לר׳ שמעון[כח] ועוד מדפריך רבא בסמוך לרבה ורב יוסף מ"ש מצרורות שבחצר ואי שרי ר׳ שמעון דנפטא[כט] תיקשי ליה לכ"ע אליבא דרבי שמעון לכך פי׳ בקונטר דהכא אליבא דר׳ שמעון קאי ואע"ג דרב אית ליה מוקצה [יא] גבי מטה שיחדה למעות[ל] ורבה נמי אית ליה כדאמר אביי [לא] כל מילי דמר עביד כרב ורב יוסף נמי משמע דאית ליה מוקצה בפ׳ נוטל (לקמן קמב:) [לא] דקאמר כמה חריפא שמעתתא דדרדקי אימור דאמור[לב] בשכח לכתחילה מי אמור הכא אליבא דר"ש קאמר וליה לא ס"ל ומיהו נראה לפרש דהכא מיירי נמי אליבא דרבי יהודה ולא מיירי בהדליקו בו באותה שבת וה"ק שרגא דמשתא של מתכת שרי לטלטולה ואפילו לרבי יהודה כדתניא לעיל מאים אלא שריתו רע וחזי לכסויי ביה מנא אבל גר יחן מקלה ליה לגמרי משום דמאים ואפילו מכיסוי מנא: [ועי׳ תוס׳ מנחות מא: ד"ה כל מילי]: ואמר

רבי שמעון גר שהדליקו באותה שבת והא דלא פסיק רבי יוחנן כרבי מאיר דהא סבר לגמרי כותיה דשרי מוקצה מחמת מיאוס ואסר מוקצה מחמת איסור נקט רבי יהודה משום דבכל מקום הוזכר גבי מוקצה ועוד דלא מצינו דאית ליה לרבי מאיר מוקצה מחמת איסור גרידא אלא בגר יחן דאיכא תרתי מחמת מיאוס ומחמת איסור אך לפי זה קשה לרשב"א דמשמע דנקט במנורה אין לנו כרבי שמעון אבל רבי שמעון מיהא שרי במנורה ולמאי דמפרש טעמא דמנורה משום דאדם קובע לו מקום היכי שרי רבי שמעון הא אמרי׳ בריש כל הכלים (לקמן דף קכג.) הכל מודים בסיכי וזירי ומזורי כיון דקפיד עלייהו מיחד להו מקום ורגלה לפרש[א] דרבי יוחנן פסק כרבי יהודה במוקצה מחמת מיאוס וכ"ש במוקצה מחמת איסור [א]כדמוכח בפרק בתרא (דף קנז.) דקאמר בכולי שבת הלכה כרבי שמעון בר ממוקצה מחמת מיאוס וחד אמר במוקצה מחמת מיאוס נמי הלכה כרבי שמעון בר ממוקצה מחמת איסור דהיינו שהדליקו בה באותה שבת והא דקאמר אנו אין לנו אלא בגר כרבי שמעון לאו משום דסבר כוותיה בגר אלא כלומר אין לנו שיתיר אפי׳ רבי שמעון דמיקל אלא בגר אבל במנורה[ו] אסר[ז] והשתא קיימי תרוייהו אחד בריתא ולא מצי נמי למינקט רבי מאיר:

והא כילת חתנים דאדם קובע לה מקום. פי׳ רשב"א דאדם קובע לה מקום כמו למנורה ואפ"ה שרי שמואל אלא ולאי לא חשיב קביעות שלה ושל מנורה קביעות אלא היכא דקבע מקום לגמרי[ח] כדאמר בפ׳ כל הכלים (לקמן קכג. ושם): **דחוליות בין גדולה בין קטנה אסורה.** קשה לר"י דבפ"ב דביצה (דף כא:) תנן ג׳ דבריס ר"ג מחמיר כב"ש וחשיב אין זוקפין את המנורה ומשמע דב"ה שרי ומפרש התם בגמרא [ט] הכא במנורה של חוליות עסקינן משום דמיחזי כבונה דב"ש סברי יש בנין בכלים וש סתירה בכלים וב"ה סברי אין בנין כו׳ אלמא שרי ב"ה מנורה של חוליות להחזיר[ט] ומאן דשרי בסוף פירקא להחזיר מטה של חוליות ברפוי איכא

כוותיה, דאתא לאשמעינן דס"ל כר"ש בנר. תוס׳ הרא"ש. כד. (מ)דמייתי ר׳ יהושע בן לוי להא מילתא. תוס׳ הרא"ש. כה. בטרפחת ובזפק. תוס׳ חולין נו: ד"ה אינעיא. כו. או דלמא הורו בטרפחת להיתרא כרבי בזפק אבל כרבי בזפק לא ס"ל, והשתא ניחא דלא מספקא ליה [התם] אם הורו בטרפחת לאיסורא דמלתא דפשיטא היא דשריא. תוס׳ חולין נו: ד"ה אינעיא.

כז. וכי לא מצאו היתר אחר בשבת אלא נר דר"ש. ריטב"א. כח. דלר׳ יהודה דמשחא נמי אסור בישן, [מחמת מיאוס. ריטב"א], ובחדש, אפי׳ של נפט למה יאסר. רמב"ן. כט. מאי תבעי ליה לרבא ורב יוסף. תוס׳ הרא"ש. ל. ואוקימנא כר׳ יהודה. רמב"ן. לא. במילתיה דרבא דהוה מנח סכינא אבר יונה. מי׳ הר"ן. לב. רבנן. תוס׳ הרא"ש.

ח) [לקמן פח: קיב: קמז: קמח: קט: עירובין לג. ביצה לז: תענית יח. יבמות עז: מב: גיטין פח: ב"ק כט: לב. סט. לד: ב"מ לג. סנהדרין לד: שבועות ג: מנחות נב: חולין לא: מנ. נדה נ. נז:], ט) [לעיל מד: קנו: עירובין לא. ביצה לז: תענית יח. יבמות עז: מב: גיטין פח: ב"ק כט: לב. סט. לד: ב"מ לג. סנהדרין לד: שבועות ג: מנחות נב: חולין לא: מנ. נדה נ. נז:], י) [לעיל מד: כלים פ"ח מ"ב], יא) יבמות יד. ע"ש, יב) [ועי׳ תוספות ביצה כב. ד"ה וכ"ה], יג) רש"ל מוחק זה, יד) [דף מה:], טו) [דף כב.], טז) [ועי׳ תוספות ביצה כב. ד"ה וכ"ה], יז) [חולין נח:], יח) [סנהדרין לג.], יט) [לעיל מד:], כ) [לעיל כב.],

גליון הש"ס

גמ׳ אבר ר׳ יהודה שרגא דמשחא. עי׳ לקמן דף קכב ע"ב תוס׳ ד"ה הנפטא וכו׳ **תוס׳** ד"ה הנפטא וכו׳ ודבה נמי אית ליה. עי׳ מנחות דף מא ע"ב תוס׳ ד"ה כל מילי. ובעירובין דף לג ע"ב תוס׳ ד"ה לא תימא:

לעזי רש"י

קרינ"ש. פגומים.

מוסף רש"י

הלכה כסתם משנה. רבי הוא קודם המשנה וכשרבה דבריי חכם ויכול בעיניו שנאן סתם ולא הזכיר שם אומרו עליהן, כדי שלא יהו שניה מפי יחיד ונראין כאילו נשנו מפי המרובים ועשו כמותן (ביצה ב:). **מוכני שלה כו׳.** רלה"ר ריש לעיל מד ב. **וטילטל שרגא.** גר שהדליקו בו בשבת וכבה (יבמות יד.).

רבינו חננאל

ואוקמה רחבה במנורה דאית בה חידקי חידקי שהן כעין חוליות שנראה המעמידה או המטלטלה כבונה, הילכך דחוליות בין גדולה בין קטנה אסורה, לית בה חוליות ואית בה חידקי חידקי, גדולה אסורה דמיחלפא בגדולה של חוליות. כי פליגי במנורה קטנה דאית בה חידקי חידקי, ר׳ יוחנן סבר גזרינן גדולה דאית בה חידקי אטו גדולה דאית בה חידקי, וריש לקיש סבר לא גזרינן. **איני דגזר ר׳ יוחנן והא איהו** דאמר הלכה כסתם משנה, ותנן סתמא בכלים פרק י"ח במוכני של שידה ואין גוררין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות, ודייקינן מינה הא אין עליה מעות שריא, ואע"ג דהוו עליה כל בין השמשות ולא גזרינן כשאין עליה מעות אטו כשיש עליה מעות. וא"ר זירא תהא משנתנו בשלא היו עליה מעות כל בין השמשות (גזרי׳) שלא לשבור דברי ר׳ יוחנן, כלומר לא תקשי לך דר׳ יוחנן אדר׳ יוחנן. **והא דהורה ר׳** (זירא ספרא) [בדיוספרא] עלתה בתיקו ועבדינן בה לחומרא ומוקמינן לה הורה ר׳ במנורה לאיסורא, וכר׳ שמעון בגר להיתרא. **ר׳ אבהו** מטלטל שרגא כר"ש, ובאתריה דר׳ יוחנן לא הוה מטלטל ליה משום כבודו דר׳ יוחנן. **(רב) [אמר רב יהודה]** שרגא דמשחא שרי לטלטלה. אבל שרגא דנפטא (הוה) אסיר, ורבה ורב יוסף שרו אפילו שרגא דנפטא. ואסיקנא משום דחזו לכסויי בהו מני דנפטא. ואם תאמר אי הכי כל צרורות שבחצר יטלטלו הואיל וחזו לכסויי בהו מנא דנפטא, שני צרורות הואיל ואינה תורת כלי עליהן

נו א ב מיי׳ פכ"ו מהל׳ שבת הלכה יא טוש"ע או"ח סי׳ רעט סעיף ז:

תוס׳ ישנים

א) ולפי זה תמוה מוקלה מחמת מיאוס ממחמת איסור דלא מחמת מיאוס לר׳ יוחנן דלא דמייה בידים כמו נגילה דפסק כב"ש ורב סבר אפכא דקאמר בפ"ק דחולין [דף טו.] ע"כ לא שרי ר"מ ב כו׳ אבל שוחטו לאין לאוי לכוס לא[ג] ור"מ לית ליה בפרקין [לעיל מד.] מוקלה ממחמת מיאוס[ד] לרבי אמר בפרק בתרא דרב סבר כר"י מדכרכי דזוזי אסור דהוי מוקלה ממחמת מיאוס כדפי׳ ר"מ בפ"ק מוכח מכ"ש דלדידיה ממחמת איסור ממיר טפי ה:

מוסף תוספות

א. דר׳ יוחנן ור׳ יהושע איירו במוקצה מחמת מיאוס. תוס׳ הרא"ש. ב. במבשל דראוי לכוס. תוס׳ לעיל יט: ד"ה הני. ג. משמע דאית לי׳ לר"מ מוקצה מחמת איסור. תוס׳ לעיל יט: ד"ה הני. ד. גבי מטלטלים נר חדש אבל לא ישן, ר"מ אומר כל הנרות מטלטלים חוץ מן הנר שהדליקו בו באותו שבת. תוס׳ לעיל יט: ד"ה הני. ה. ממוקצה מחמת מיאוס. תוס׳ לעיל יט: ד"ה הני. ו. מדהה. תוס׳ הרא"ש. ז. ונראה להך פירושא דר"ש אסר במנורה. תוס׳ הרא"ש. ח. כמו בסיכי דיאירי ומזורי. תוס׳ הרא"ש. ט. וכ"ש דשרי לטלטל. רשב"א. [והכא] כ"ע לא פליגי דאסור. תוס׳ ביצה כב. ד"ה וכ"ה. י. ברפוי. רשב"א. יא. [דהכא] מיירי שכולה של חליות ומפרקין אותה אברים אברים אבל. תוס׳ ביצה כב. ד"ה וכ"ה. יב. [ש]אינה בעלת אברים. תוס׳ ביצה כב. ד"ה וכ"ה. יג. וכיון דאינן מפורקין לגמרי ליכא משום בנין. חי׳ הר"ן לקמן מז. ד"ה ועניין. יד. פשיטא לן [וכר׳] להתירא. מי׳ הר"ן. טו. כגון שלא הדליקו בה באותה שבת, התיר לטלטלה. תוס׳ חולין נו: ד"ה אינעיא. טז. דמתיר [הכא]. תוס׳ חולין נו: ד"ה אינעיא. יז. שהדליקו בו באותה שבת. תוס׳ חולין נו: ד"ה אינעיא. יח. להתירא. מי׳ הר"ן. משום דדחייה בידים. תוס׳ חולין נו: ד"ה אינעיא. יט. היתר של. תוס׳ חולין נו: ד"ה אינעיא. כ. דכי היכי דדבי לית ליה טרפות בזפק, כך לית להו טרפות בטרפחת. תוס׳ חולין נו: ד"ה אינעיא. [ד]תרוייהו נקובי נינהו, הלכך איכא למימר דכיון דכולהו נקובי נינהו נקט כר׳ בזפק לדמיון בעלמא אע"ג דאינהו שרו בטרפחת ואסרי בזפק. מי׳ הר"ן. כא. שהדליקו בה באותה שבת. תוס׳ חולין נו: ד"ה אינעיא. כב. שלא הדליקו בה באותה שבת, לא שייך לאסור מטעם מוקצה אלא. תוס׳ חולין נו: ד"ה אינעיא. כג. כדאמר [הכא] דאית לי׳ חידקי וגזרינן אטו דחוליות. תוס׳ חולין נו: ד"ה אינעיא. כד. ליכא למתלי חד בחברייה. מי׳ הר"ן. אי לאו דס"ל

כה. דתרוייהו דאינן מפורקין לגמרי. תוס׳ הרא"ש. כו. דלא בעי למימר דר׳ לא סבר בגר כר"ש משום דאדם קובע לו מקום. תוס׳ הרא"ש. כז. דאי לא מצאו היתר אחר בשבת אלא נר דר"ש. ריטב"א. כח. דלר׳ יהודה דמשחא נמי אסור בישן, [מחמת מיאוס. ריטב"א], ובחדש, אפי׳ של נפט למה יאסר. רמב"ן. כט. מאי תבעי ליה לרבא ורב יוסף. תוס׳ הרא"ש. ל. ואוקימנא כר׳ יהודה. רמב"ן. לא. במילתיה דרבא דהוה מנח סכינא אבר יונה. מי׳ הר"ן. לב. רבנן. תוס׳ הרא"ש.

ואמר עולא מה טעם. אלהכי איצטריך לפרושי האי טעמא משום דמשמע ליה דסבר האי תנא כמאן דאסר לקמן להתקשט בהן בחצר מדקתני הרי הן ככל הכלים הניטלין בחצר פירוש ככל הכלים שמלאכתן לאיסור דשרי לצורך גופן ומקומן[ב] ולהכי מפרש עולא[ג] דאיכא תורת כלי עליה[ד] וקשה לר״י דאמר בפ׳ מי שהפך (מ״ק יב: ושם) ר׳ יהודה נשיאה נפק בחומרתא דמדושא [עי׳ פי׳ רש״י שם] שמע ר׳ אמי ואיקפיד אמר רב יוסף מ״ט איקפיד והתניא השירים והנזמים כו׳ ומאי פריך מינה אדרבה מינה משמע דאסור לצאת בהן כדפי׳ והתם קאמר נפק דמשמע דרך מלבוש וגראה לר״י דחומרתא דמדושא היינו טבעת של עץ כמו שמפרשים רבותיו של רש״י ולא של אלמוג כמו שהוא מפרש דאלמוגין מפרש בראש השנה (דף כג.) כסיתא והכא קאמר דמדושא אלא של עץ אחר הוא ששמו מדושא ואין שם תכשיט עליו וכשיוצאים בו דרך מלבוש לא הוי קישוט אלא טלטול בעלמא ולהכי ידע רב יוסף דר׳ אמי לא איקפד אלא משום טלטול והשתא מייתי שפיר מהך ברייתא דשרי לטלטל לצורך גופו או לצורך מקומו כשאר כלי׳ שמלאכתן לאיסור דניטלין לצורך גופו או לצורך מקומו ונפק לאחר קאמר אבל לרה״ר אסור כדאמרי׳ בפ׳ הדר (עירובין סט. וסז) הוא גברא דנפיק בחומרתא דמדושא חזייה לר׳ יהודה נשיאה כסייה אמר כגון זה מבטל רשות לר׳ יהודה: **והתנן ר״ש אומר כל שאין מומו ניכר מעי״ט אין זה מן המוכן.** קשה לר״י מאי קא פריך[ה] הא ע״כ טעמא דר״ש לאו משום מוקצה אלא משום דסבר דאין רואין מומין ביו״ט דהא ר׳ יהודה דאית ליה טפי מוקצה שרי התם ברים אין לדין (ביצה כה: ושם) בכור שנפל לבור ירד מומחה וראה אם יש בו מום יעלה וישחוט ואם לאו לא יאכל[ו] וי״ל דדייק מדלא קתני ר״ש אוסר לפי שאין רואין מומין ביו״ט דהוה משמע לכתחילה אסור אבל בדיעבד מבוקר ומדקתני אין זה מן המוכן משמע דהוי מוקצה ואפי׳ בקרו אינו מבוקר[ז] ובהכי פליגי דר׳ יהודה סבר רואין מומין ביו״ט[ח] הלכך לא הוי מוקצה[ט] דמיירי בנפל בו מום מעי״ט[י] כדמוקי לה התם[יא] וכ״ש דסבר אין רואין מומין ביו״ט[יב] ולכך אפי׳ ביקרו אינו מבוקר משום מוקצה[יג] וא״ת דבביצה סבר כאבא בר אוכמי דאמר בר״ש היכא דנפל בו מום מעי״ט אם בקרו מבוקר דאמר אביי התם כוותיה דרבה בר רב הונא מסתברא מדקתני תלת בני בברייתא[יד] (ומוקמא ההיא ברייתא כאבא בר אוכמי) וע״כ הא דשני ליה בין נפל בו מום קבוע מעי״ט לנפל בו מום ביו״ט משום דבנפל בו ביו״ט ב)איכא תלתא מי יימר כדקאמר בסמוך ובנפל בו מעי״ט ליכא אלא חד מי יימר דמיזדקיק ליה חכם מאי קשיא מנר שבבה דליכא כל הני מי יימר וי״ל דחזר בו אביי ולית ליה[טו] (דאבא בר אוכמי) משמע מתני׳ דרב אושעיא דאבא בר אוכמי משבש ותני דמתני׳ דהתם נמי דיקא כרב אושעיא כדמפרש התם: **מי יימר דנפל ביה מומא.** נראה דכל הני מי יימר דקאמר רבה לאו דווקא[טז] דהא ר״ש אסר אפי׳ בנפל בו מום קבוע מעי״ט דהשתא ליכא אלא חד מי יימר דמיזדקיק ליה חכם דהא קאי אר׳ יהודה דלא שרי אלא כשהיה בו מום קבוע מעי״ט דהא פריך אהא דקאמר ר׳ יהודה ואם לאו לא ישחוט פשיטא ומשני לא צריכא דנפל ביה מאתמול מום עובר והשתא הוה ליה מום קבוע מהו דתימא כיון דדעתיה עילויה נשחטיה קמ״ל א״כ הא דקאמר אם יש בו מום יעלה וישחוט היינו ע״כ מום קבוע מעי״ט ואפי׳ לאבא בר אוכמי דשרי ר״ש בדיעבד בחד מי יימר מ״מ בנפל בו מום עובר מעי״ט דאיכא תרתי מי יימר לכאורה משמע התם דאסר לכך נראה דלאו דוקא הן דאפי׳ בחד מי יימר סגי וכן מוכחא מאתקפתא דרמי בר חמא דפריך[יז] מחד מי יימר[יח]: **מי יימר דמיזדקיק לה בעל.** וא״ג דפירות שנדרה מהם אינם מוקצין לענין טלטול[כ] דהא חזו לשאר בני אדם מ״מ אית לן למימר מיגו דאיתקצאי בין השמשות מאכילתם איתקצאי לכולי יומא אי נמי מיירי בפירות שלה ואסרתן לכל אדם: **מי יימר דמיזדקיק לה בעל.** תימה מי דמי התם ודאי לא מיזדקיק ליה חכם דאין רואין מומין ביו״ט אבל הכא דאין לך איסור בדבר מיזדקק לה בעל[יז] ולית לן למימר מי יימר דהא לר׳ יהודה דקסבר רואין מומין ביו״ט לא אמרי׳ מי יימר ג)וי״ל דבעל נמי לא ניחא להזדקק דזימנין דשרי נדרים שנדרה לדבר מצוה: **התם אי לא מיזדקיק ליה חכם סגי ליה בג׳ הדיוטות אבל הכא כו׳.** ואע״ג דנפיס ה״נ המ״ל כו׳ לא אמר רב יהודה אמר ר׳ ירמיה ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל ג׳ מתירין את הבכור במקום שאין מומחה היינו דוקא במומין מובהקין כגון ניסמת עינו נקטעה ידו נשברה רגלו כדאמרינן בשילהי המוקדשין (בכורות לו:) וה״נ דהוה מלי למימר מי יימר דמזדקיק ליה ג׳ הדיוטות דודאי לא מיזדקקי ליה משום דאין רואין מומין ביו״ט והא דנקט דמיזדקק ליה חכם משום דאמר בכל מומין ולפ״ז אינו גבי טבל דאמר אם עבר ותיקנו ממוקן דדוקא חכם אמר הכא לא מיזדקיק אבל בג׳ הדיוטות לא אמר מי יימר ומיהו לפי מ״ש בפנים ה״נ המ״ל כו׳ לא א״ש טבל כדפי׳ לעיל ולהכי נקט חכם משום דמתיר בכל מומין ועיקר טעמא משום דהכא איכא איסורא והתם ליכא והא דנקט התם אם לא מיזדקיק ליה חכם

סגי׳ בג׳ הדיוטות אע״ג דשרי חציב מוקצה אי לא סגי׳ ליה בג׳ הדיוטות [ת״ש]:

כבתה אין לא כבתה לא. כן דרך הש״ס דאע״ג דהוה מלי לאתויי ריש״ס דקתני בהדיא חוץ מן הנר הדולק בשבת מייתי סיפא ודייק מינה[כא]: **דכל היכא דקמבוין איכא איסורא דאורייתא.** ולא״ת דהכא בכיבוי ליכא איסורא דאורייתא דר״ש דמלאכה שאינה צריכה לגופה היא[כב] וי״ל דה״ק דכי מיכוין איכא איסורא דאורייתא כגון בפתילה וצריך להבהבה[כג] אע״פ שזה התירון דחוק הוא הא בלאו הכי פריך ליה שפיר הרב פור״ת: הנח

א) הא דלא מייתי מתניתין דכל הכלים טוטל אהם קורנס לפזוע בו אגוזים משום דהתם נמי מיומד להיתר לפזוע בו אגוזים אבל הבירים כו׳ אין עושין כ״א לנדנד וכיון דאסור להתקשט בהן ה״ל לאסקן לטעמא אפ״ה כיון דאיכא תורת כלי עליה שרי והכא נמי ל״ש כ:

ב) וליכא למימר דאע״ג דנפל מום מעי״ט איכא ג׳ מי יימר דהבעלים לא היו יודעים כלל שהיה בו מום לא היה דהתם מפ׳ כל שאין מומו ניכר לתכס משמע אבל בעלים יודעים ולאדא כר אוכמי ל״ל דאע״ג דר״ש מייירי דנפל ביה מום מעי״ט מדקאי על ר״ש מ״מ מייירי נמי בנפל בו מום בי״ט אי מום עובר מעי״ט מדקתני אין זה מן המוכן דמשמע אפילו ביקרו אינו מבוקר:

ג) והכ״ס מיכן דהכא בנדרים דאפיק בירים ה׳ לנו לאסור כי התם דלא דמיא בירים:

מוסף תוספות

א. פרש״י ז״ל אע״פ שאסרו חכמים לצאת בהם בהם. ולא נהירא וכו׳ [ד]א״כ פשיטא שניטלים בחצר שהרי נלבשים שם ולמה הוצרך עליו לטעם זה שאמר עולא, אלא ודאי. ריטב״ם. **ב.** ואי הוה שרי להתקשט בהן בחצר הוו ככלים שמלאכתן להיתר. תוס׳ הכל״ם. [ו]פשיטא שניטלים בכל החצר וכו׳ ומה הוצרכנו בטעמו של עולא. ריטב״ם. **ג.** דאפ״ה ניטלים אפי׳ בחצר שאינה מעורבת לצורך גופם ולצורך מקומם ככל הכלים כיו״ב שמלאכתם לאיסור הניטלים בחצר. ריטב״ם. **ד.** וחזו לכסויי וכו׳ והיינו דש״מ דתורת כלי עליו מילתא רבתי היא. ריטב״ם. **ה.** דאית לי׳ לר״ש מוקצה. מי הכ״ן. **ו.** ומוקי לה התם דפליגי בנפל בו מום עובר מערב יו״ט והשתא הו״ל מום קבוע, ור׳ יהודה ס״ל רואין מומין ביו״ט הלכך לא אסח דעתיה מינה, ר״ש סבר אין רואין מומין ביו״ט. תוס׳ הכל״ם. **ז.** כיון שלא נודע שהוא מום קבוע מאתמול. תוס׳ ביצה כה: ד״ה כבוכ. **ח.** וידוע שמום קבוע היה מאתמול. תוס׳ ביצה כה: ד״ה כבוכ. **ט.** דמאתמול דעתיה עלויה. תוס׳ ביצה כה: ד״ה כבוכ. **י.** אך שלא הראה לחכם מבבוי״. תוס׳ ביצה כה: ד״ה כבוכ. **יא.** דאי נפל ביה מומא ביו״ט ודאי לא הוה שרי ר׳ יהודה, דהוי מוקצה מחמת איסור, דלא הוה דעתיה עליה מאתמול ולר׳ יהודה אית ליה מוקצה. תוס׳ ביצה כה: ד״ה כבוכ. **יב.** הלכך לאו דעתיה עלויה מאתמול. תוס׳ ביצה כה: ד״ה כבוכ. **יג.** דאתקצאי מחמת איסורא דאין רואין מומין ביו״ט. מי הכ״ן. **יד.** דאית ביה כל הני מי יימר אית ליה מוקצה משום דמסיח דעתיה אבל בחדא מי יימר לית ליה מוקצה דלא מסיח דעתיה מיניה, דלא היא, דאפי׳ בחדא מי יימר אית ליה מוקצה. ריטב״ם להכ״ן. אלא לרווחא דמלתא נקט להו. רשב״ם. **טו.** ממפירין נדרים. רשב״ם. **טז.** דמיזדקק לה בעל. רשב״ם. **יז.** וכיון שכן, לא אתקצאי אפי׳ בביה״ש. ריטב״ם. **יח.** [ו]איסורא דרבנן בלחוד הוא. ריטב״ם. **יט.** כיון שאם כיבה הוא אב מלאכה ויש מקום שהוא חייב עליו מן התורה, גזר ר״ש בכל טלטול, שכשאדם רואה את חבירו מטלטל נר הדלוק, מי מפיס לו איזו מהן הבהבה ואיזו לא הבהבה, משא״כ בגרירת מיטה שאין גרירת מיטה וספסל בעולם שיכול לבא עליה לידי איסורא דאורייתא. ממ״ן. **כ.** שמסריח אינו ראוי לשום דבר אלא לכסות כלי, דלא חשיב תשמיש. ריטב״ם.

א) השירים והנזמים והטבעות הרי הן ככל הכלים הנטלים בחצר [ואמר עולא מה טעם הואיל ואיכא תורת כלי עליה הכא נמי הואיל ואיכא תורת כלי עליה א״ר נחמן בר יצחק בריך רחמנא דלא כסיפיה רבא לרב אויא רמי ליה אביי לרבה תניא מותר השמן שבנר ושבקערה אסור ורבי שמעון מתיר אלמא לר׳ שמעון לית ליה מוקצה ורמינהו רבי שמעון אומר כל שאין מומו ניכר מעי״ט אין זה מן המוכן הכי השתא התם אדם יושב ומצפה אימתי תכבה נרו הכא אדם יושב ומצפה מתי יפול בו מום מימר אמר מי יימר דנפיל ביה מומא ואת״ל דנפיל ביה מומא מי יימר דנפיל ביה מום קבוע ואם תמצי לומר דנפל ביה מום קבוע מי יימר דמזדקק ליה חכם מתיב רמי בר חמא מפירין נדרים בשבת [ונשאלין לנדרים שהן] לצורך השבת ואמאי לימא מי יימר דמיזדקק לה בעל התם כדרב פנחס משמיה דרבא דאמר רב פנחס משמיה דרבא כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת ת״ש נשאלין לנדרים של צורך השבת בשבת ואמאי לימא מי יימר דמזדקק ליה חכם התם אי לא מיזדקק ליה חכם סגיא ליה בג׳ הדיוטות הכא מי יימר דמיזדקק ליה חכם רמי ליה אביי לרב יוסף מי אמר ר׳ שמעון כבתה מותר לטלטלה כבתה אין לא כבתה לא מאי טעמא דילמא בהדי דנקיט לה כבתה הא שמעינן ליה לר׳ שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר דתניא ר׳ שמעון אומר גורר אדם כסא מטה וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ כל היכא דכי מיכוין איכא איסורא דאורייתא כי לא מיכוין גזר ר״ש מדרבנן כל היכא דכי מיכוין איכא איסורא דרבנן כי לא מיכוין שרי ר״ש לכתחילה מתיב רבא מוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים והצנועין מפשילין במקל לאחוריהן והא הכא דכי מיכוין איסורא דאורייתא איכא כי לא מיכוין שרי רבי שמעון לכתחילה אלא אמר רבא

ב) [ד״ה ר״ש אומר כל שאין מומו ניכר מעי״ט אין זה מן המוכן] דמשמע דהוי מוקצה ומדקתני אין זה מן המוכן משמע דהוי מוקצה ואפי׳ בקרו אינו מבוקר[ז] ובהכי פליגי דר׳ יהודה סבר רואין מומין ביו״ט[ח] הלכך לא הוי מוקצה[ט] דמיירי בנפל בו מום מעי״ט[י] כדמוקי לה התם[יא] וכ״ש דסבר אין רואין מומין ביו״ט[יב] ולכך אפי׳ ביקרו אינו מבוקר משום מוקצה[יג] וא״ת דבביצה סבר כאבא בר אוכמי דאמר בר״ש היכא דנפל בו מום מעי״ט אם בקרו מבוקר דאמר אביי התם כוותיה דרבה בר רב הונא מסתברא מדקתני תלת בני בברייתא[יד] (ומוקמא ההיא ברייתא כאבא בר אוכמי) וע״כ הא דשני ליה בין נפל בו מום קבוע מעי״ט לנפל בו מום ביו״ט משום דבנפל בו ביו״ט ב)איכא תלתא מי יימר כדקאמר בסמוך ובנפל בו מעי״ט ליכא אלא חד מי יימר דמיזדקיק ליה חכם מאי קשיא מנר שבבה דליכא כל הני מי יימר וי״ל דחזר בו אביי ולית ליה[טו] (דאבא בר אוכמי) משמע מתני׳ דרב אושעיא דאבא בר אוכמי משבש ותני דמתני׳ דהתם נמי דיקא כרב אושעיא כדמפרש התם: **מי יימר דנפל ביה מומא.** נראה דכל הני מי יימר דקאמר רבה לאו דווקא[טז] דהא ר״ש אסר אפי׳ בנפל בו מום קבוע מעי״ט דהשתא ליכא אלא חד מי יימר דמיזדקיק ליה חכם דהא קאי אר׳ יהודה דלא שרי אלא כשהיה בו מום קבוע מעי״ט דהא פריך אהא דקאמר ר׳ יהודה ואם לאו לא ישחוט פשיטא ומשני לא צריכא דנפל ביה מאתמול מום עובר והשתא הוה ליה מום קבוע מהו דתימא כיון דדעתיה עילויה נשחטיה קמ״ל א״כ הא דקאמר אם יש בו מום יעלה וישחוט היינו ע״כ מום קבוע מעי״ט ואפי׳ לאבא בר אוכמי דשרי ר״ש בדיעבד בחד מי יימר מ״מ בנפל בו מום עובר מעי״ט דאיכא תרתי מי יימר לכאורה משמע התם דאסר לכך נראה דלאו דוקא הן דאפי׳ בחד מי יימר סגי וכן מוכחא מאתקפתא דרמי בר חמא דפריך[טז] מחד מי יימר[יח]: **מי יימר דמיזדקיק לה בעל.** וא״ג דפירות שנדרה מהם אינם מוקצין לענין טלטול[כ] דהא חזו לשאר בני אדם מ״מ אית לן למימר מיגו דאיתקצאי בין השמשות מאכילתם איתקצאי לכולי יומא אי נמי מיירי בפירות שלה ואסרתן לכל אדם: **מי יימר דמיזדקיק לה בעל.** תימה מי דמי התם ודאי לא מיזדקיק ליה חכם דאין רואין מומין ביו״ט אבל הכא דאין לך איסור בדבר מיזדקק לה בעל[יז] ולית לן למימר מי יימר דהא לר׳ יהודה דקסבר רואין מומין ביו״ט לא אמרי׳ מי יימר ג)וי״ל דבעל נמי לא ניחא להזדקק דזימנין דשרי נדרים שנדרה לדבר מצוה: **התם אי לא מיזדקיק ליה חכם סגי ליה בג׳ הדיוטות אבל הכא כו׳.** ואע״ג דנפ״ק דחולין (דף יח:) אמר רב יהודה אמר ר׳ ירמיה ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל ג׳ מתירין את הבכור במקום שאין מומחה היינו דוקא במומין מובהקין כגון ניסמת עינו נקטעה ידו נשברה רגלו כדאמרינן בשילהי המוקדשין (בכורות לו:) וה״נ דהוה מלי למימר מי יימר דמזדקיק ליה ג׳ הדיוטות דודאי לא מיזדקקי ליה משום דאין רואין מומין ביו״ט והא דנקט דמיזדקק ליה חכם משום דאמר בכל מומין ולפ״ז אינו גבי טבל דאמר אם עבר ותיקנו ממוקן דדוקא חכם אמר הכא לא מיזדקיק אבל בג׳ הדיוטות לא אמר מי יימר ומיהו לפי מ״ש בפנים ה״נ המ״ל כו׳ לא א״ש טבל כדפי׳ לעיל ולהכי נקט חכם משום דמתיר בכל מומין ועיקר טעמא משום דהכא איכא איסורא והתם ליכא והא דנקט התם אם לא מיזדקיק ליה חכם

סגי׳ בג׳ הדיוטות אע״ג דשרי חציב מוקצה אי לא סגי׳ ליה בג׳ הדיוטות [ת״ש]:

כבתה אין לא כבתה לא. כן דרך הש״ס דאע״ג דהוה מלי לאתויי ריש״ס דקתני בהדיא חוץ מן הנר הדולק בשבת מייתי סיפא ודייק מינה[כא]: **דכל היכא דקמבוין איכא איסורא דאורייתא.** ולא״ת דהכא בכיבוי ליכא איסורא דאורייתא דר״ש דמלאכה שאינה צריכה לגופה היא[כב] וי״ל דה״ק דכי מיכוין איכא איסורא דאורייתא כגון בפתילה וצריך להבהבה[כג] אע״פ שזה התירון דחוק הוא הא בלאו הכי פריך ליה שפיר הרב פור״ת: הנח

ג) ואמר עולא. עי׳ לקמן דף נט ע״ב תוס׳ ד״ה מלן לרבה: תוס׳ ד״ה מי יימר דמזדקק לה בעל ואע״ג וכו׳ **דהא חזי לשאר ב״א.** עי׳ לקמן דף קכז ע״ב תוס׳ ד״ה כיון דמזאי: **שם** ד״ה דבל **היכא** וכו׳ **אע״פ** שזה התירון דחוק. עי׳ בכורות דף כה ע״א תוס׳ ד״ה דהוי ליה:

מוסף רש״י

השירים. טעקי״א בלע״ז (מו״ק יב:). **מותר השמן שבנר ושבקערה.** גר קרוזיי״ל, מותר השמן שעמו בגר אי בקערה, שמן הניתן להדלקת הגר של שבת וכבה, המותר יש בה משום מוקצה ואסור (ביצה כ:). **אין זה מן המוכן.** לאו משום מוקצה אסר ליה, דהא ליתא ליה מוקצה, אלא לפי שמתירו ביו״ט נראה כמתקנו, או דהוה ליה כדן דין דגזור ביה משום שבות, והכי קאמר אין התרתו היתר ואינו מוכן להכשר (שם כב:). **מפירין נדרים בשבת.** בעל לאשתו ואב לבתו (נדרים עז:). **לצורך השבת.** כגון שנדרה מאכילה ומתכשיטין (שם:). **דבר שאין מתכוין מותר.** ואף על גב דקנייל מרין והוי תולדה דמזרע אי בוהה (לעיל כב:). **מוכרי כסות מוכרין כדרכן.** מעוטפים בכסות כלאים (פסחים כב:), כסות של כלאים לוכשו בשוק כדי להראותו למוכרו, דלא אסרה תורה אלא לבישה שהיא להתחמם כדרך כל הלובשים, והעלאה דומיא דלבישה נמי דמתהני בה (לעיל כמ:). **ובלבד שלא יתכוין.** להנאת לבישה (פסחים שם). **והצנועין.** כשרים שמתאחזין עצמן מכל לוות שפתים (לעיל כמ:) אי: פרושים שמתאחזים מן הטיעות ומן הדומה לו (פסחים שם).

רב נסים גאון

התם אי לא מזדקק ליה חכם סגיא בג׳ הדיוטות. משתכח עיקר דילה במסכתא דנדרים בפרק נערה מאורסה (דף עח) אהרן ובניו וכל ישראל בפרשת נדרים למאי הילכתא, אמר רב אחא בר יעקב להכשיר ג׳ הדיוטות. וכותיה גרסי׳ בפרק יש נוחלין (ב״ב קכ).

רבינו חננאל

כמו (ש״מ עולא) [שא׳ עולא] בשירים ונזמים וטבעות הואיל ותורת כלי עליהן. **תנא מותר שמן שבנר ושבקערה אסור להסתפק ממנו ור״ש מתיר. אלמא לר״ש לית ליה מוקצה.** איני והא לענין בכור שנפל בו מום ביו״ט אמר ר״ש אין זה מן המוכן. ושנינן שני זה מזה, בנר אדם מצפה מתי תכבה נרו ויסתפק מן השמן ומכין לבלבד שלא יתכוין לעשות חריץ. הנה דאע״ג דנעשה חריץ כיון דבלא כוונה נעשה לא חייש ר׳ שמעון. **ושני כל היכא דכי מכוין אתי למינגע באיסורא דאורייתא,** כגון כביית הנר וכיוצא בו חייש ר״ש וגזר מדרבנן, וכל היכא דכי מכוין איסורא [דרבנן] היא, כי לא מכוין [שרי] ר״ש לכתחילה. **איני** והא מוכרי כסות כו׳, וכלאים איסורא דאורייתא היא, וכי לא מיכוין שרי ר״ש לכתחילה. ומשני רבא

ד) מו״ק יב:, **ה)** [לעיל מד.] ביצה ל:, **ו)** ביצה כו., **ז)** לקמן קמ:. נדרים עז., **ח)** יומא כט: גיטין פג: נדרים עג: נדה מו:, **ט)** לקמן קמ. נדרים עז:, **י)** [תוספתא ביצה פ״ב] [לעיל כב. כט: ביצה כג: פסחים קפ. מגמות מע:], **יא)** כלאים פ״ט מ״ה לעיל כמ: פסחים כו:, **יב)** [לקמן עג.], **יג)** רש״ל מ״ז, **יד)** [עי׳ תוס׳ לעיל ל״ט: ד״ה אלא פניו וע״ש הר״מן],

גליון הש״ס

גמ׳ ואמר עולא. עי׳ לקמן דף נט ע״ב תוס׳ ד״ה מלן לרבה: תוס׳ ד״ה מי יימר דמזדקק לה בעל ואע״ג וכו׳ **דהא חזי לשאר ב״א.** עי׳ לקמן דף קכז ע״ב תוס׳ ד״ה כיון דמזאי: **שם** ד״ה דבל **היכא** וכו׳ **אע״פ** שזה התירון דחוק. עי׳ בכורות דף כה ע״א תוס׳ ד״ה דהוי ליה:

מוסף רש״י

השירים. טעקי״א בלע״ז (מו״ק יב:). **מותר השמן שבנר ושבקערה.** גר קרוזיי״ל, מותר השמן שעמו בגר אי בקערה, שמן הניתן להדלקת הגר של שבת וכבה, המותר יש בה משום מוקצה ואסור (ביצה כ:). **אין זה מן המוכן.** לאו משום מוקצה אסר ליה, דהא ליתא ליה מוקצה, אלא לפי שמתירו ביו״ט נראה כמתקנו, או דהוה ליה כדן דין דגזור ביה משום שבות, והכי קאמר אין התרתו היתר ואינו מוכן להכשר (שם כב:). **מפירין נדרים בשבת.** בעל לאשתו ואב לבתו (נדרים עז:). **לצורך השבת.** כגון שנדרה מאכילה ומתכשיטין (שם:). **דבר שאין מתכוין מותר.** ואף על גב דקנייל מרין והוי תולדה דמזרע אי בוהה (לעיל כב.). **מוכרי כסות מוכרין כדרכן.** מעוטפים בכסות כלאים (פסחים כב:), כסות של כלאים לוכשו בשוק כדי להראותו למוכרו, דלא אסרה תורה אלא לבישה שהיא להתחמם כדרך כל הלובשים, והעלאה דומיא דלבישה נמי דמתהני בה (לעיל כמ:). **ובלבד שלא יתכוין.** להנאת לבישה (פסחים שם). **והצנועין.** כשרים שמתאחזין עצמן מכל לוות שפתים (לעיל כמ:) אי: פרושים שמתאחזים מן הטיעות ומן הדומה לו (פסחים שם).

ט) עי׳ בחלופי גרסאות.

לדבר האסור. לשלהבת דבכי המי מוקלה מודה ר"ש שהכלי טפל לשלהבת בעודה בו ולאו משום דחייש לכבייה: **בסים.** מוסב. אם כנו [ח] מתרגמינן בסיסיה: **א"ר רומנוס לי התיר רבי לטלטל מחתה.** קס"ד באפרה עם אפרה קאמר שהאפר מוקלה ולא של לבונה באפרה. קס"ד באפרה עם אפרה קאמר שהאפר מוקלה ולא היו צריכין לו ואשמעינן דאגב מחתה דאיכא תורת כלי עליה טלטלה עם אפרה: **נוטל אדם.** הכלכלה בשבת והאבן בתוכה: **הא ליכא פרי נא.** דכלי נעשה בסים לאבן וטפלה לו ובטל תורת כלי דידיה. והכא נמי נעשית מחתה בסים לאפר ורבי יוחנן שמעינן ליה לעיל דכר' יהודה סבירא ליה: **דאיתיה ביה קרטין.** שנשתיירו מן האור ולבונה דחזיא להריח ואגב לבונה מטלטל למחתה עם אפרה דומיא דכלכלה מלאה פירות והאבן בתוכה: **קרטין.** של שיור לבונה: **בי רבי.** דנשיא ועשיר הוה מי חשיבי: **בגדי עניים.** שלא על שלא או שחוטן עבה הוו בגדים לעניים לענין טומאה: **בגדי עשירים.** שלשה על שלשה הוו בגדים לעשירים וכל שכן לעניים. אבל בגדי עניים לעשירים לא הוו בגד בגייהו ולא מקבלי טומאה הכא נמי בי רבי [ט] בטלי קרטין: **אלא אמר אביי.** הא דשרי ליה לטלטל מחתה באפרה משום דאפרה מאיס עליה לרלותו והוי כגרף של רעי דתניא במסכת בילה (דף לו:) מותר להוציאו לאשפה שבחצר: **גרף.** כלי חרס המוכן לכך: **מיכסי.** כל מחתות מכוסות הן ויש בהן נקביס להוציא הריח: **כנוגא.** כלי נחשת שמביאין בו האור לפני שריס להתחמם: **אגב קיטמיה.** שהיו צריכין לאפרו לכסות רוק או צואה. וא"ת מה לד איסור יש כאן היינו רבותא דאע"ג דאיכא עליה שברי עצים. והא דר' רומנוס נמי המי מחתה באפרה שהיה צריך לו ודעתייהו עליה מאתמול ורבותא אשמעינן (כיון) אע"ג דאיכא עליה שברי עצים דהוי ככלכלה של פירות והאבן בתוכה: **ושוין.** ר' יהודה ור"ש שנחלקו בגר ישן [י]: **בגלילא שנו.** שחשובות להן שברי פתילה שאין בגדים של פשתן מצויין להם הלכך לא בטלי ונעשה גר בסים להן: **טרסייס.** צורפי נחשת או גרדייס והולכין מעיר לעיר למלאכתן ונושאין עמהן מטות של פרקיס: **חייב חטאת.** הוא תחלתו וגמרו ונמצא עושה כלי וחייב משום מכה בפטיש אב לכל גומרי מלאכה ולא משום בנין דאין בנין בכלים: **קנה מנורה.** שיושאין ממנה קניס לנרות הרבה ונוטלין הימנה ובשעת הצורך מחזירין אותו: **קנה של סיידין.** הטחין ומלבנין הבית בסיד יש להן קניס של פרקיס ונותן מטלית בראשה ושורין בסיד המחוי וטח את הבית וכשהוא טח מלמטה אי אפשר לו אלא בקנה קצר וכשהוא הולך ומגביה מוסיף קנה על קנה ומאריכו: **פטור.** שאין זה גמרו שהרי צריך לחזור ולפרקו תמיד: קרן עגולה וקרן פשוטה שניהם מין כלי זמר והוא עשוי נקביס נקביס ככברה ומכניס בהן חלילים ומוציאין קולות הרבה. קרן עגולה מעשה אומן הוא וצריך לתקוע בנקביס בחוזק והוא מלאכה ובקרן פשוט מכניסו בריוח וצריכן לפרקם תמיד ופטור. קתני מיהת בקני מנורה דחייב והוא הדין למטה של טרסייס: **איכא.** רבי אבא ורב הונא בר חייא: **דאמור רבי אבא אמר.** כרבי שמעון דמתיר לכתחלה: **מלבנות המטה.** כעין רגליס קטניס ויש להן בית קיבול ומכניס לתוכן ראשי כרעי המטה שלא ירקבו באויר: **לוחיה של סקיבס.** עץ קטן כמין דף שתוקעין בקשת שקורין אבלשטר"א שעליו מושך החץ: יתקע

הנח לגר שמן ופתילה הואיל ונעשה בסים לדבר האסור. אילטריך למימר בשמן דנעשה בסים לדבר האסור ולדבר המותר ושרי הגר אסור לטלטל דהוי בסים לדבר האסור ולדבר המותר ושרי כדאמר בשמוך כי הוינן בי רב נחמן הוה מטלטלינן כנונא אגב קיטמא אע"ג דאיכא עליה שברי עצים ואם תאמר פתילה אמאי קאמר דהויא בסים לדבר האסור כדאמר לקמן ושוין שאם יש בה שברי פתילות שאסור לטלטלה וי"ל דשברי פתילה הוי שברי כלים ודמי לגרוזות אבל פתילה שלימה שהיא כלי הוה שרי אי לאו דנעשה בסים לדבר האסור:

לי התיר רבי לטלטל מחתה באפרה. השתא ס"ד דאפר מחתה מוקלה הוא[א]: **ואמר רבה ב"ב חנה א"ר יוחנן כו'.** תימה אמאי לא פריך בלאו מילתיה דרבי יוחנן ממתני' דפ' נוטל (לקמן דף קמב:) דתנן מעות שע"ג הכר מנער את הכר והן נופלות וכן אדם שעל פי החבית מטה על גדה והיא נופלת אבל טלטול גמור אסור ואור"י דה"א דשאני מעות דחשיבי ולא בטלי[ב] ואדם שע"פ החבית ה"א דמיירי שהוא מתוקן לסתום פי החבית והחבית צריכה לה ולכך לא בטלה[ג]:

בגדי עניים לעניים. אומר ר"ת[ד] דדוקא בטומאת מדרס דבייחוד תליא מלתא[ה] אבל בשאר טומאות לא תליא מלתא בייחוד דאפי' היה מוטל באשפה[ו] מרבינן [ז] מוהבגד דשלא על שלא מיטמא בין לעניים בין לעשירים דבקרא לא מפליג מידי ומייתי ר"ת דאיתיה דתנן במסכת כלים (פרק כ"ז מ"ב) דבגד מטומא משום שלשה על שלשה למדרס משום שלא על שלא לטומאת מת וע"כ בעשירים מיירי דבפכ"ח תנן התם בגדי עניים אע"פ שאין בהם שלשה על שלשה טומאין מדרס[ד] וא"ת הכא דפריך מברייתא אמאי לא פריך ממתני' דפכ"ח דכלים שהבאתי ואור"י דאי ממתני' ה"א[ח] דבגדי עניים היינו[ט] כעין שק[י] שעיקרו עשוי לעניים ואפי' ביד עשירים אינו צריך שלשה על שלשה אבל שאר בגדים בעי שלשה על שלשה[יא] שאינו עומד אלא לעשירים להכי מייתי ברייתא דלא שייך לפרשה הכי[יב]:

הוה מטלטלינן כנונא אגב קיטמא. פי' כנונא מחתה והיינו מחתה באפרה דלעיל פי' אגב אפרה שהוסק אע"ש דמוכן הוא לחזי לכסות בה רוק או צואה וקשה דמשמע דוקא אגב קיטמא שרי הא לאו הכי נעשה בסים לדבר האסור ואילו בפ"ב דביצה (כא: ופס) אמר גבי אין מזמנין נכרי בשבת משום שיורי כוסות פריך ויטלטליהו אגב כסא מי לא אמר רבא כי הוינן בי רב נחמן הוה מטלטלינן כנונא אגב קיטמא אף על גב דאיכא עליה שברי עצים ומאי פריך[יג] שאני כנונא דאגב קטמא מטלטל לה אבל בכוס ליכא אלא[יד] דבר האסור[טו] ואור"י[טז] דשיורי כוסות לא חשיבי למיהוי כוס בטל לגבייהו[יז] אף על גב שאין היתר עמהן בכוס טפי גרעי משברי עצים שעם הקיטמא בכנונא: **אע"ג דאיכא עליה שברי עצים.** [יח]נראה לרבינו תס"[יט] דשברי עצים חשיבי טפי מאבן שבכלכלה[כ] דאם לא כן מאי קמ"ל ואדמקשי ליה מברייתא דשוין[כא] כו' ליסייעיה ממתני' דכלכלה והאבן בתוכה אלא שברי עצים חשיבי טפי ויש לדמות שברי עצים לגבי אפר כשברי פתילה לגבי שמן[כב]:

בגלילא שנו. פי' בקונט' שחשובות להן שברי פתילה שאין בגדי פשתן מצויין להם ואין נראה לר"ת דהא אמרי' בשילהי ב"ק (דף קיח:) לוקחין מן הנשים כלי זמר ביהודה וכלי פשתן בגליל משמע שמצוי פשתן הרבה שם[כג] ומפרש ר"ת בגלילא שנו שהיה להם רוב שמן[כד] ולהכי לא בטלי שברי פתילה אגב שמן[כה] וכן משמע[כו] בפ"ק דסנהדרין (דף יפ:) גבי טול איגרת וכתוב נאחנא בני גלילאה עילאה ותתאה[כז] כו' דזמן ביעורא מטא לאפרושא מעשרא ממעטני זיתא ואמר בנזיר בפרק בית שמאי (דף לא:) בגלילא שנו דחמרא עדיף ממשחא ויין היה מצוי להם הרבה[כח] כדאמר בהמוציא יין (לקמן עח.) דרפואת מיס שכיח טפי משתיה שהיה להן רוב יין והיו שותין הכל יין[ל] ואפילו הכי חמרא עדיף להו ממישחא כי השמן היה להם בזול יותר ורש"י פי' נמי בהמוציא (שם) שמחמת עניותא היו עושין רפואה מן המיס ואין עושין מן היין רק שתייה ולפיכך היתה רפואת מיס שכיחא ואין נראה דכיון שלא היה להם יין לשיפות הקילוח א"כ שכיחא שתיית מיס טובא[לב] ואמרי בעלמא[לג] אף ערב יוה"כ בגליל שהיו מרבים בסעודה משמע שעשירים היו [וע"ע תוספות חגיגה כה: ד"ה בגלילא]:

רבן

נז א ב מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה יג טור שו"ע או"ח סימן שי סעיף ח:

נח ג ד מיי' פכ"ב מהל' שבת הלכה כו סמג לאוין סה טור שו"ע או"ח סימן שיג סעיף ו:

רב נסים גאון

אלא אמר אביי מידי דהוה אגרף של רעי. משתכח במס' יום טוב בפרק משיילין פירות (דף לו) אמר שמואל גרף של רעי ועביט מימי רגלים מותר להוציאו לאשפה. ובפרק נוטל אדם את בנו (דף קמב) אמרו הני גרעיני דתמרי כולי, רב הונא בריה דרב יהושע עביד להו גרף של רעי, וכן אמימר עביד להו גרף של רעי. **אמר אביי בגלילא שנו.** כבר טרחו בזה השינוי ששינה אביי הרבה מן החכמים ולא שמעתי מהם כלום, ולא מצאתי בו לאחד מן הגאונים פירוש. אבל טרחתי על שינויו ומצאתי במסכת נזירות בפרק בית שמאי אומרים הקדש טעות הקדש (דף לא), והא שמן עדיף מיין, אי משום הא לא קשיא בגלילא שנו דחמרא עדיף ממשחא. זה מודיע שהשמן היה אצלם מצוי הרבה, וכי מה שהושם בנר ויש בו שברי פתילה אין לו חשיבות אצלם ואינן משתמשין בו לצרכם, והרי הוא כדין המוקצה שאסור לטלטלו, ולכך שנו חכמים כי בגליל אסור לטלטל נר שיש בו שברי פתילה, לפי שהשמן הנותר בנר לא חשיב להו. וכבר זה הפירוש הודענו באלו הימים לתלמידנו ופירשנו להם בזה הענין. **ואפשר להיאמר** בו פירוש אחר, שאנשי גליל לפי שלא היו מקפידין על לשונם ולא דייקי לישאנא ולא גמיר מחד רבה, ולא גלו מסכתא למסכתא, כמו שהוא מפורש במסכת עירובין בפרק כיצד מערבין (דף נג), ולא היה תלמודם מקוים בידם, אסרו עליהם החכמים טלטול נר שיש בתוכו שברי פתילה עלי דרך האיסורים ואל תחבט ואל תסייג ויקוי דאלן איצא קולהם פי עדה (מוצעא [מואצע] מן אל תלמוד מתל הדא אל קול עלי טריק אל תנקין להם נדבר מן דאלך מא יחצרנא [על דרך האיסורים והגדר והסייג. ונמצא סיוג לזה במקומות הרבה משל זה המאמר על דרך הגרענן להם נזכיר מזה מה שמוצא] בפרק חומר בקודש (דף כה) אמרו אמר רב יוסף בגלילא שנו מיגו דלא מהימני אקודש לא מהימני אתרומה נמי, בנדרים בפרק ואלו (נדרים [מותרין] (דף יח במשנה) אסורין שאין אנשי גליל מכירין את חרמי כהנים, ובפרק המוציא יין (דף עח) ובפרק מקום שנהגו (דף נה) בפסחים עוד. ובגמרא [ירושלמי שבת פרק כל כתבי הלכה ח] גדסי אמר עולא י"ח שנין עבד רבן יוחנן בן זכאי יתיב בהדה ערב ולא אתא קימוי אלא אילין תרתין עובדיה, אמר גליל גליל שנאת את התורה סופך להעשות כמציקין, וכל דין סיוג לפירושנו.

רבינו חננאל

הנח לגר ופתילה ושמן דלא גזר ר"ש אלא הואיל ונעשה כל אחד בסיס לדבר האסור, ופשוטה היא. **אמר רבא** כי היינו בי רב נחמן היינו מטלטלי כנונא אגב קיטומה אף על גב דאיכא עליה שברי עצים. מיתיבי רשוין שאם יש בה שברי פתילה שאסור לטלטלה. **ופריק אביי בגלילא שנו.** פירוש בגליל שנו, שדרכם להדליק בשברי פתילות, וכיון שדרכם להדליק בשברי פתילות נעשו מוקצות בשבת, לפיכך אסור לטלטל אפילו הנרות שיש בהן שברי פתילות, אבל שברי עצים דכנונא לא חשיבי ובטלי. **לוי בר שמואל** בעא מר' אבא ומרב הונא בר חייא מהו להחזיר מיטה של פרסיים בשבת, אמרו ליה שרי. אמר להו רב יהודה רב ושמואל דאמרי תרוייהו המחזיר מיטה של פרסיים בשבת חייב חטאת. **מיתיבי** המחזיר קנה מנורה בשבת חייב חטאת, קנה של ציידין לא יחזיר ואם החזיר פטור אבל אסור, ר' סימאי אמר קרן [עגולה חייב קרן] פשוטה פטור. קתני מיהת המחזיר קנה מנורה בשבת חייב חטאת, קשיא לר' אבא ולרב הונא דשרי. **ושנינן** אינהו דאמרו כי האי תנא דתניא אם היה רפוי מותר, דתניא מלבנות המטה וכרעות המטה [ולוחיהן] של סקיבס לא יחזיר, ואם החזיר פטור

[ח] לקמן קמח:. [ט] [מו"ק ג: קידושין לט. סוכה מד. חולין כח.], [י] [עירובין כט:], [יא] [ע"י תוספות לקמן קמ:: ד"ה כיון וכו'], [יב] בילה כח: ע"ש, [יג] [לקמן עח.], [יד] [תוספ' פי"ג], [טו] [שמות לח], [טז] [ע"י רש"ל], [יז] [לעיל מד.], [יח] [נעיל כו:], [יט] [חולין פג.],

תורה אור השלם

1 אֲדַיִן דָּנִיֵּאל דִּי שְׁמֵהּ בֶּלְטְשַׁאצַּר אֶשְׁתּוֹמֵם כְּשָׁעָה חֲדָה וְרַעְיוֹנֹהִי יְבַהֲלֻנַּהּ עֲנַת מַלְכָּא וְאָמַר בֶּלְטְשַׁאצַּר חֶלְמָא וּפֻשְׁרָא אַל יְבַהֲלֶךָ עֲנַת בֶּלְטְשַׁאצַּר וְאָמַר מָרִי חֶלְמָא לְשָׂנְאָךְ וּפֻשְׁרֵהּ לְעָרָךְ:

דניאל ד טז

הגהות הב"ח

(א) גמ' ופמ"ל הואיל ונעשה בסים: (ב) רש"י ד"ה בגדי עשירים וכו' ה"נ כי ר' לא חשיבי קרטין ובטלי הס"ד:

גליון הש"ס

גמ' קרן עגולה חייב. עי' כלים פי"א מ"ז:

לעזי רש"י

אבלשטר"א [ארבלישט"א]. קשת אפקית.

מוסף רש"י

נוטל אדם בנו והאבן בידו. בחלר ולא אמריגן דמטלטל לאבן (לקמן קמא:). אשתומם כשעה חדא. שמק והיה מחשב מה יענה (חולין כא. ועי' דניאל ד טז). בגדי עניים לעניים. שלא על שלא (אלנעות) מקבלין טומאה לעניים (עירובין כט:). בגדי עשירים לעשירים. שלשה על שלשה (טפפיס) מקבלין טומאה אף לעשירים (שם). כנונא. כלי שמשימיס בו הגחלים (ביצה כא:). אגב קיטמא. שהיינו צריכים לאפרו והוכן מע"ש לכסות רוק או צואה (שם). בגלילא שנו. שהן עניים ומקפידין בדבר מועט (לקמן עח.).

תוס' ישנים

א) וכיונו מאיר פי' כי מרוב שמיית יין הי' להם חכלילי עינים לא ומכימי רפואת מיס טובא:

מוסף תוספות

א. כגון שהוסק בשבת. תוס' הרא"ש. דהו"ל מוקצה דנולד. ריטב"א. ב. ונעשה בסיס שלהם. ריטב"א. ג. אבל אפר מחתה דלא חשיב אין המחתה נעשית בסיס שלהם, להכי מייתי לי' מהא דכלכלה שנעשית בסיס לאבן, דלא חשיב. ריטב"א. ד. והא דאמרי' הכא אבל דעניים לעשירים לא. תוס' הרא"ש. ה. ואע"ג דעני יחדה לישיבה לא הוי מיוחדת לעשירים. תוס' הרא"ש. [ד]אין עשירים מייחדים פחות משלשה על שלשה לישיבה, ואפי' יחידו, בטלה דעתו אצל עשירים דעלמא. רמב"ן. ו. כיון שהוא בגד לשון עני בעולם. תוס' הרא"ש. ז. אלמא אפי' לעשירים טמאין טומאת מת בשלש על שלש. רמב"ן. ח. דהא דקתני בגדי עניים אע"פ שאין בהם שלשה טמאים דאפי' בבית העשירים קאמרי'. ריטב"א. ט. בגדים שרגילים עניים ללבוש. תוס' הרא"ש. י. שחוטן עבה. ריטב"א. יא. מיירי בבגדים דקים. ריטב"א. יב. דקתני דאפי' בגדי עניים דוקא לעניים מטמא בשלש על שלש אבל לעשירים שלשה על שלשה בעינן. ריטב"א. יג. הא דר' נחמן לשיורי כוסות. ריטב"א. יד. שיורי כוסות בלחוד. רשב"א. טו. והוי הכוס בסיס לדבר האסור, שהרי הונח שם היין לדעת. ריטב"א. [ו]אסור לטלטלן. רשב"א. טז. דהכי פריך, דכי היכי דמטלטלינן כנונא אגב קיטמא [דהוי בר לטלול. ריטב"א], ואין הכנונא והקטמה בטלי לגבי שברי עצים שבה משום דלא חשיבי, ה"נ. רשב"א. יז. שהרי הכוס הוא עיקר. ריטב"א. יח. ואע"ג דהך מלתא שמעינן לה מכלכלה ואבן לתוכה דמוקי לה ר' יוחנן במלאה פירות. תוס' הרא"ש. יט. [ד]איצטריך לאשמועינן [ד]אע"ג. תוס' הרא"ש. כ. לא אמרינן דהויא עיקר בסיס לדבר האסור דחשיב טפי. תוס' הרא"ש. כא. שאם יש (שם) [בה] שברי פתילה שאסור לטלטלה. רשב"א. כב. דדין הוא שלא יהו שברי עצים בטלים לגבי כנונא כי היכי דאין שברי פתילה בטלים לגבי נר ושמן לפי שהן חשובין לגבן, משא"כ בכלכלה שהפירות חשובין והאבן אינה חשובה. רשב"א. כג. וסחורתם בכך. תוס' הרא"ש. כד. ולא קפדי עליה. תוס' חגיגה כה. ד"ה בגלילא. והיתה הפתילה חשובה להן יותר מן השמן. רמב"ן. כה. ועיקר הבסיסות לשברי פתילה. תוס' הרא"ש. כו. דבגליל היה רוב שמן. תוס' הרא"ש. כז. שלמכון ישגה, מהודעין אנחנא לכון. תוס' הרא"ש. כח. ורוב שתייתן בכך. תוס' חגיגה כה. ד"ה בגלילא. כט. דחשיב. תוס' חגיגה כה. ד"ה בגלילא. ל. מתוך עושרם. תוס' חגיגה כה. ד"ה בגלילא. לא. כאב עינים, וטוב המים לרפואה, [ולכן]. תוס' חגיגה כה. ד"ה בגלילא. לב. והיה להם לשער בשתייה. ועוד. תוס' חגיגה כה. ד"ה בגלילא.